

Innkalt av
Jon Jæger Gåsvatn

Vår dato
16.02.2016

Vår referanse
16/00130

Medlemmer:

Mona Larsen   Bjørg Tandberg   Jan Magne Sørensen
Bjørn Melsom   Shahira Adata   Line Eikenes
Kari Lundebø   Sandra Shepherd   Freddy Lindquist
Vigdis Yttervik   Willy K. Aagard

Kopi til:

Just Ebbesen, adm. direktør
Irene Dahl Andersen, vise adm. direktør
Odd Petter Nilssen, samhandlingssjef
Helge Stene-Johansen, utviklingsdirektør
Marianne Eek, pasient- og brukerombud
Jytte Undrum, kontaktperson HSØ

Innkalling til brukerutvalget onsdag 24.februar 2016 kl. 09.00-12.00

Sted   **Plenumsal 2 (Auditoriet), Kalnes**   OBS! OBS! OBS!

Det nye brukerutvalgets medlemmer har anledning til å delta som observatører i det avtroppende brukerutvalgets møte fra kl. 09.00-12.00.

Nytt brukerutvalg konstitueres i møte samme sted fra kl. 12.00-14.00

Dagsorden

09.00-09.05	Sak 001-16 Godkjenning av innkalling med sakliste og kjøreplan	2
09.05-09.10	Sak 002-16 Godkjenning av referat fra møtet 16.desember 2015.....	2
09.10-10.30	Sak 003-16 Tilbakemelding på saker til styret i SØ, og andre viktige saker	2
10.30-11.00	Pause	2
11.00-11.20	Sak 004-16 Årlig melding 2015.....	2
11.20-11.40	Sak 005-16 Evaluering av brukermedvirkning nytt Østfold sykehus	3
11.40-11.55	Sak 007-16 Orientering fra leder av brukerutvalget.....	3
11.55-12.00	Sak 008-16 Orienteringssaker – Eventuelt.....	3
Vedlegg	Sak 005-16 Brukermedvirkning PNØ (Per Furan)	4
Vedlegg	Sak 005-16 Brukermedvirkning PNØ (Mona Larsen)	7

Forfall meldes til: Jon Jæger Gåsvatn, mobil 913 55 288 eller mail: jon.jaeger.gasvatn@so-hf.no

Vel møtt!
Mona Larsen
Leder

Jon J. Gåsvatn
Sekretariatsansvarlig

Postadresse
Sykehuset Østfold
Samhandlingsavdelingen
Postboks 300, 1714 Grålum

Besøksadresse
Tuneveien 20
1710 Sarpsborg
Org.nr.
NO 983 971 768 MVA

Telefon
913 55 288

E-postadresse
brukerutvalget@so-hf.no

Internett
www.sykehuset-ostfold.no

09.00-09.05 Sak 001-16 Godkjenning av innkalling med sakliste og kjøreplan

Vedlagt følger innkalling, sakliste og kjøreplan til møtet i brukerutvalget Sykehuset Østfold (SØ) for møtet den 24.februar 2016.

Forslag til vedtak:

1. Innkalling med sakliste og kjøreplan til møtet i brukerutvalget SØ, 24.februar 2016 godkjennes.

09.05-09.10 Sak 002-16 Godkjenning av referat fra møtet 16.desember 2015

Referat fra møtet i brukerutvalget i Sykehuset Østfold den 16.desember 2015 er sendt ut til medlemmene. Det har ikke kommet inn anmerkninger til det utsendte referatet.

Forslag til vedtak:

1. Referat fra møtet i brukerutvalget SØ 16.desember 2015 godkjennes.

09.10-10.30 Sak 003-16 Tilbakemelding på saker til styret i SØ, og andre viktige saker

Styret og administrerende direktør Just Ebbesen ønsker råd og tilbakemelding fra brukerutvalget på relevante og viktige saker. Spesielt vil det være fokus på saker som skal behandles av styret i SØ.

Just Ebbesen presenterer sakene. Sakspapirer til styremøtene publiseres på denne nettsiden:

http://www.sykehuset-ostfold.no/omoss/_styret/_Sider/side.aspx

Forslag til vedtak:

1. Brukerutvalget tar sakene til orientering og har følgende råd å gi til styret og administrerende direktør:

10.30-11.00 Pause

11.00-11.20 Sak 004-16 Årlig melding 2015

Årlig melding

SØ sender styrebehandlet Årlig Melding til Helse Sør-Øst, med frist 01.03.16.

Brukerutvalgets rolle i arbeidet er kjent fra tidligere år, og er «hjemlet» i Helse Sør-Østs «13 prinsipper for brukermedvirkning». Brukerutvalget v/leder har utarbeidet vedlegg til årlig melding som er innarbeidet i mal til årlig melding.

Ferdig dokument legges fram for brukerutvalget i møtet 24.02.16, før det styrebehandles 29.02.16.

Forslag til vedtak:

1. Brukerutvalget viser til sitt innspill til årlig melding og tar saken forøvrig til orientering.

11.20-11.40 Sak 005-16 Evaluering av brukermedvirkning nytt Østfold sykehus

Brukerutvalget SØ oppnevnte egne brukerrepresentanter til brukerutvalg for prosjekt nytt Østfold sykehus (PNØ)

Notat fra Per Furan, sekretær for brukerutvalget PNØ følger vedlagt.

Det sittende brukerutvalget SØ er valgt for perioden 2014-2016 og medlemmene har i varierende grad fulgt prosjektet over tid. Brukerutvalget SØ har imidlertid hatt en fast post på dagsorden knyttet til prosjekt nytt Østfold sykehus hvor utvalgsmedlemmer har mottatt informasjon om fremdrift og hatt anledning til å stille spørsmål og komme med innspill.

Brukerutvalgets medlemmer har uttalt seg om hvordan de opplever at brukermedvirkningen har vært og hvordan de har blitt involvert i etableringen av nytt Østfoldsykehus. Disse innspillene har blitt sammenfattet av Mona Larsen som leder av brukerutvalget og følger saken som vedlegg.

Forslag til vedtak:

1. Brukerutvalget slutter seg til evalueringen av brukermedvirkning for prosjekt nytt Østfold sykehus (PNØ) slik den foreligger.
2. Brukerutvalgets evaluering samt notat fra brukerråd PNØ vedlegges referatet i saken.

11.40-11.55 Sak 007-16 Orientering fra leder av brukerutvalget

Leder Mona Larsen orienterer om aktuelle saker, samt gir innspill til saker som bør følges opp av nytt brukerutvalg.

Forslag til vedtak:

1. Brukerutvalget tar sakene til orientering med de kommentarer som fremkom i møtet.

11.55-12.00 Sak 008-16 Orienteringssaker – Eventuelt

-

Notat –evaluering av brukermedvirkning -Nytt østfoldsykehus Innledning

Nytt østfoldsykehus ble satt i full drift 2. november 2015.

Forprosjektet var ferdig sent på høsten 2010.

I løpet av 2011 ble detalj- og funksjonsprosjektet gjennomført og byggingen startet sommeren 2011.

Mandatet til Brukerutvalget(BU) ble vedtatt i januar 2011 og første møte ble avholdt 3. februar 2011. Mandatet var følgende;

Brukerutvalget for Prosjekt nytt østfoldsykehus er et rådgivende organ som skal gi råd om utforming og valg av løsninger gjennom å:

- *bidra aktivt med brukerkompetanse i detaljprosjekteringen og utforming av løsninger*
- *bidra til å sikre universell utforming*
- *understøtte pasient og pårørendeperspektivet*
- *være forum for tilbakemelding fra brukerorganisasjoner, pasienter og pårørende.*

Brukerutvalget har ansvar for og orientere brukerutvalget ved Sykehuset Østfold HF om saker som er relevante for dem.

Brukerutvalget har hatt følgende medlemmer:

- Gunnar Buvik, SAFO (leder)
- Kristin Gurvin, LPP
- Kari Lundeby, Blindeforbundet
- Per Liljeberg Monstad, FFO
- Willy Aagaard, SAFO
- Bjørg Brusevold, Eldrerådet
- Turid Andersen, Gynkreftforeningen

24. november 2015 ble det arrangert et møte med medlemmer i BU og representanter fra PNØ for å evaluere Brukerutvalgets arbeid i prosjektet.

Dette notatet har som formål å oppsummere de viktigste forhold som ble drøftet på møte slik at de erfaringer man har høstet i PNØ kan komme senere prosjekter til gode.

Organisering/oppnevning av Brukerutvalget

Sykehuset østfold har et eget brukerutvalg. Det ble bestemt at i stedet for å bruke dette skulle PNØ ha et eget utvalg. Det er bred enighet om at å ha et eget utvalg i et så stort prosjekt har vært veldig positivt. Dette fordi oppgavene i perioder er store og krever

dessuten en viss kompetanse fra medlemmene i å forstå de prosesser et slikt prosjekt gjennomgår.

Utvalget var bredt sammensatt. Dette sikret at mange synspunkter kom fram, men ulempen var at sakene tok lenger tid å behandle.

Hvilke oppgaver BU i et slikt prosjekt får, burde vært tydeliggjort for de oppnevnte organisasjoner.

Virkemidler

Arbeidet har i hovedsak vært konsentrert omkring møtevirksomhet. Forut for møtene har det vært sendt ut sakspapirer med digitale tegninger. Disse tegningene ble utsendt som PDF og spesielt for svaksynte har det vært et problem å lese disse. Det finnes ingen klare løsninger på dette problemet, men man bør være klar over dette og undersøke om det er mulig å finne en løsning.

Det har for enkelte oppgaver vært etablert undergrupper og representanter fra utvalget har deltatt i andre grupper. Erfaringene med dette har vært positive.

Prosess

I starten ble det arrangert en del temamøter hvor blant annet ble gjennomgått prosjektet og lovverkets krav til universell utforming. BU hadde ønsket mer opplæring på dette området, både innenfor TEK 10 og den spesifikke bygningsterminologien som benyttes i slike prosjekter. Mange uttrykte at de synes det var vanskelig å følge dette i starten, men at man etter hvert fikk bedre "tak på det". I den forbindelse ble det påpekt det burde vært avholdt mer opplæring i starten. Det bør også vurderes om noen medlemmer fra tidligere prosjekter burde inngå i nye for å kunne videreføre den kompetanse man har tilegnet seg i prosessen. BU har hele tiden hatt tilgang til de prosjekterende og spesielt har samarbeidet med arkitektene vært fruktbart.

Valg av mange standardløsninger gjorde også arbeidet enklere.

Det kom få innspill fra andre pasientorganisasjoner til BU.

Et fast punkt i alle møter var gjennomgang av aksjonslisten. Det å benytte en slik liste og fortløpende ajourføre den medførte at ingen saker ble glemt og det var lett å skaffe oversikt over hva som var behandlet og besluttet.

BU var gjennom enkeltrepresentanter deltaker i noen innkjøpsprosesser, blant annet løst inventar. Mer deltakelse i utstyrsanskaffelser ble av enkelte medlemmer etterlyst.

Det var også et savn at BU ikke deltok aktivt i utforming av IKT løsninger.

Samarbeidet mellom PNØ og BU fungerte veldig godt i prosjekteringsfasen, mens det ble vanskeligere å imøtekomme alle ønsker i gjennomføringsfasen blant annet pga tidsfaktor, men også økonomi var en begrensende faktor i denne fasen.

Vurdering av det ferdige resultat

På evalueringsmøte ble det i tillegg til det prinsipielle også drøftet en del erfaringer man har etter kort tids drift. Det ferdige resultatet ble drøftet på generelt grunnlag og det ble påpekt følgende;

- Varme på utearealer ved inngangsparti hadde vært ønskelig fra utvalgets side, men dette ble ikke utført av hensyn til kostnader og ENØK.
- Store/små HC plasser ble diskutert. Nærhet hadde vært ønskelig for flere plasser. De store er nærmest, men erfaring viser at disse benyttes også av biler som ikke trenger stor plass.

- Inngangspartiet er et problem pga kald trekk. Det er bestilt varmegardiner som forhåpentligvis vil løse problemet.
- Vrimleområdet i vestibylen er lite.
- Ledelinjeprojektet måtte avklare om det skulle være ledelinjer overalt eller i hovedkorridorene. Det ble et kompromiss.
- Fendere skulle ha vært i kontrastfarger
- Markeringen av fargekodene i hovedkorridorene er små og bruk av grått er uheldig fordi kontrasten blir for liten.
- Det burde ha vært opplest kønummer ved nærventeplassene.
- Venterommene er små mange steder.
- Piktogrammene burde vært taktile.
- Det ble påpekt at Nytt østfoldsykehus er søkt iht. TEK 7, men utføring iht. TEK 10.
- Lyden i heisene er for lav og bør justeres

Konklusjon

Det har vært nyttig å ha et eget utvalg, og BU anbefaler at byggeprosjekter av denne størrelse får oppnevnt eget brukerutvalg.

Per Furan
sekretær

PROSJEKT NYTT ØSTFOLD SYKEHUS – KALNES

Brukerutvalget (BU) på sykehuset Østfold har som oppgave å se til at brukerne inkluderes i alle prosesser som har med pasientbehandlingen på et systemnivå i somatikken og psykiatrien. Denne deltakelsen skal være reell og kvalitetssikres på en god måte. BU er representanter for alle pasientorganisasjonene i Østfold og blir foreslått fra respektive organisasjoner og styret vedtar sammensetningen, men utvalget konstituerer seg selv.

Brukerutvalget deltok i prosjektmøter og styringsgruppen for forprosjektet som var ferdig høsten 2010.

Noen viktige premisser som har gått som en rød tråd i arbeidet er: enerom til alle, ingen forståelse eller aksept for korridorpasienter, aktiv bruk av ledelinjer, konsekvent og gjennomgående bruk av fargekoder, enkel språkbruk, imøtekommende og pasientvennlig sykehus.

I løpet av 2011 ble detalj- og funksjonsprosjektet igangsatt og byggingen startet 2011. Brukerutvalget fikk i oppdrag å delta i detalj- og funksjonsprosjektet samtidig med deltakelse i organisasjonsprosjekter som skulle gjennomføres fortløpende i tiden frem til ibruktakelse av nytt sykehus.

Det daværende BU drøftet saken med all dens kompleksitet og vedtok enstemmig å anbefale opprettelse av et Brukerforum som skulle ha som arbeidsoppgave prosjekt nytt sykehus, PNØ.

Aktuelle organisasjoner og personer ble forespurt om deltakelse. FFO, SAFO, Kreftforeningen og Eldrerådet med 7 representanter utgjorde brukerforumet. Brukerutvalget SØ burde vært mer tydelige ovenfor de forespurte kandidater om hva som faktisk var oppgaven og at det ville være en fordel med en viss innsikt i TEK10 samt god breddekunnskap om Universell utforming og kunnskap om somatikk og psykiatri. Uavhengig av dette burde det vært en kort og grundig innføring i TEK10, bygningsterminologi og lovverk. Det burde være kandidater fra hørsel, syn, bevegelse, skjult hc, kognitiv svikt, rus og psykisk helsevern. Dette for å sikre spesialkompetanse innenfor visse pasientkategorier. Klarer man å sikre god og trygg tilgjengelighet til disse gruppene så vil man sikre det for alle pasientkategorier.

Brukerforumet PNØ fikk et mandat som er:

Brukerutvalget for prosjekt nytt østfoldsykehus er et rådgivende organ om skal gi råd om utforming og valg av løsninger gjennom å:

Bidra aktivt med brukerkompetanse i detaljprosjektering og utforming av løsninger

Bidra til å sikre universell utforming

Understøtte pasient- pårørendeperspektivet

Være forum for tilbakemelding fra brukerorganisasjoner, pasienter og pårørende

Brukerutvalget har ansvar for og orientere brukerutvalget ved Sykehuset Østfold om saker som er relevante for dem.

Mandatet som ble gitt er noe rundt formulert og burde vært enda tydeligere. Brukerforumet burde ikke bidra til, men det burde sørge for bla å sikre universell utforming. Det burde ha

vært administrasjonens ansvar å holde kontakten mellom brukerforum PNØ og brukerutvalget SØ. Dette kunne sikret en bedre rutine for saksopplysninger og oversendelse av referater. Dette ville bidratt til å unngå at saker ikke ble orientert om og i noen tilfeller ikke tatt opp. Vi hadde fremfor alt kunnet trygge en gjennomgående kvalitetsmessig tilnærming i saker som det har hersket uenighet om.

Nytt sykehus skulle ha stor grad av generalitet og det er benyttet mange standardløsninger. Dette forenklet arbeidet, men satte store krav til at utformingen ble i henhold til TEK10 og Universell utforming.

Det å delta i detaljprosjektet setter store krav til det å kunne følge opp saken og her fant brukerforumet en god løsning i å benytte aksjonslister.

Det har vært uenighet om nytteverdien av en del konstruktive forslag og hensynet til økonomi, renhold og beklageligvis noe manglende forståelse for behov for tilrettelegging. Disse sakene burde man løftet inn til Brukerutvalget på sykehuset slik at man kunne omforent komme til gode løsninger.

Noen utfordringer har vært knyttet til at utbygger i noen saker hadde det så travelt at brukerforumet ikke fikk den tiden de anså som rimelig til å gjennomgå saken på en god måte. Brukerforumet har hatt et meget godt og konstruktivt samarbeid med arkitektene.

Det anbefales at helseforetak benytter seg av et eget brukerforum til store prosjekter. Brukerforumet bør settes sammen slik at det dekker hørsel, syn, bevegelse, skjult hc, kognitiv svikt, rus og psykisk helsevern. Mandatet anbefales å være konkret og klart i forhold til omfang og arbeidsoppgaver. Brukerforumet må ha god kjennskap til bredden i spesialisthelsetjenesten. Den enkelte bør inneha kompetanse om Universell utforming. Det anbefales opplæring og gjennomgang av bygningsterminologi, TEK10 og lovverk. Det må være administrasjonens ansvar at det er gjensidig utvekling av relevant informasjon.

Medlemmene av brukerforum i prosjekter bør få honorar etter gjeldende retningslinjer på foretaket.

Brukerutvalget Sykehuset Østfold HF
Mona Larsen (leder)